

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА АРХІТЕКТУРНІ ОБ'ЄКТИ В УКРАЇНІ

Анотація. У роботі обговорюється важливість збереження авторства над архітектурними об'єктами, створеними на території України. Наводяться відповідні статті з Законів України про присвоєння авторства суб'єктам правовідносин. Поручено проблему архітектурної спадщини. Запропоновано дискусійні варіанти привернення уваги до цієї проблеми, а також можливі варіанти її вирішення.

Ключові слова: збереження авторства, архітектурна спадщина, Закони України.

Вступ. Архітектурне проектування, як одна з головних сфер діяльності людини, є результатом творчої праці архітектора й повинна бути захищеною авторським правом. За статистикою на сьогоднішній день темпи обсягів житлового та промислового будівництва різко збільшуються разом зі зростанням попиту на архітектурні об'єкти, під впливом економічних та соціальних чинників. Згідно з цими положеннями зростає потреба у створенні спеціальних, більш жорстких норм щодо забезпечення недоторканості авторського права для архітекторів.

1.Юридичне визнання авторства над архітектурним об'єктом. Доктор юридичних наук Підпригор О.А. у своїй праці зазначав: «Право на авторство передусім належить творцеві, людині, яка створила той чи інший витвір мистецтва. Варто зазначити, що суб'єктом авторського права не завжди виступає сам творець, отже, присвоєння авторського права згідно з відповідними підставами не надає повноцінного права називати себе автором» [3].

Відповідно до законодавства України суб'єктами правовідносин задля присвоєння авторства можуть бути фізичні та юридичні особи, які отримали у спадок від автора права на, створений ним, об'єкт незалежно від національності, віку, статі та дієздатності.

Під час створення проекту, задля його подальшої реалізації у архітектора повинна бути наявна професійна вища освіта за своєю спеціалізацією, а також зареєстрована ліцензія, що дає дозвіл на початок

будівельних робіт і підтверджує кваліфікацію архітектора. У Законі України “Про архітектурну діяльність” чітко зазначено, що лише за наявності відповідних документів у головного будівельника, робота на будівництві може бути розпочата. Лише після відтворення архітектурного об’єкту в реальності архітектор стає його автором – ця інформація зазначена у ст. 11 част.2 Закону України “Про авторське право і суміжні права”

2. Проблема прогалин у законі щодо архітектурної спадщини автора та можливі шляхи її вирішення. У ст. 29 Закону України „Про авторське право і суміжні права” встановлено, що авторські права можуть переходити у спадок, спираючись на положення зазначені у гл. 84 Цивільного Кодексу України. Якщо суб’єкт правовідносин приймає у спадок будь-який витвір мистецтва, то відповідно до, зазначеного вище, закону він визнається автором твору. Згідно з цим положенням автором об’єкту стає людина, не причетна до його створення, це можна визначити як вагомий недолік у законодавстві. Актуального значення набувають пропозиції щодо введення відповідних корективів до Закону України, у випадку смерті архітектора на етапі будівництва. У таких випадках зростає небезпека, що будівництвом до його завершення буде керувати людина без відповідної кваліфікації.

Також, у законодавстві України наявний відповідний пункт, щодо присвоєння архітектурного об’єкту державі у випадку закінчення дії договору на авторство. Таким чином автором створеного об’єкту стає держава, яка може визнати цей об’єкт загальнодоступним для громадян країни, надати об’єкту незапланованого функціонального призначення та повністю зруйнувати ідею автора.

Висновки. Отже, автором твору перш за все визнається особа, що створила проект та реалізувала його у дійсності, базуючись на своїх знаннях та вміннях підтверджених наявністю диплому та ліцензії відповідної кваліфікації. У випадку отримання прав на архітектурний об’єкт шляхом успадкування, варто довірити процес будівництва особі, яка відповідно до закону має право на реалізацію архітектурних об’єктів. Варто зазначити, що чинне законодавство України потребує внесення корективів щодо надання авторських прав особам, які ніяким чином не пов’язані з процесом створення архітектурного об’єкту.

Авторство надається після реалізації архітектурного об'єкту і вважається дійсним до кінця життя. У разі відмови архітектора від авторства, витвір мистецтва визнається державною власністю.

Список використаних джерел

1. Басин Ю. Г. Некоторые особенности правоотношений по проектированию // Известия ВУЗ. Правоведение. – 1964. – № 1.
2. Кириллова М. Я. Субъекты авторского права // Проблемы современного авторского права: Межвузовский сборник научных трудов / Отв. ред. М. М. Богуславский, О. А. Красавчиков. – Свердловск: УрГУ, 1980.
3. Підпригора О. О. Законодавство України про інтелектуальну власність: Монографія / О. О. Підпригора – Х . : Консум, 1997.
4. Святоцький О.Д. Інтелектуальна власність: словник-довідник. – У 2-х т.: Том 1. Авторське право і суміжні права / За ред. О.Д. Святоцького, В.С. Дроб'язка. – К .: Вид. дім «Ін Юре», 2000.